

‘Απλωσε, δάσκαλε, «τὴν τῆς ἀγάπης σαγήνην» (Νατσιὸς Δημήτρης Δάσκαλος)

Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Θεολογία και Ζωή / Κοινωνιολογικά (κοινωνική πρόνοια & οικογενειακά θέματα)

«Ἐσὺ πού πῆρες τὴν ἀπόφαση νὰ γίνεις δάσκαλος, ἔτσι κι ἔτσι ἔχεις δώσει, ὡς τώρα, πολλὲς ἐξετάσεις. Θυμήσου, προτοῦ ν' ἀρχίσεις τὴν δουλειά σου, νὰ κάμεις καὶ μία τελευταία ἐξέταση, ὄχι μπροστὰ σὲ ἐπιτροπὲς καὶ καθηγητές, παρὰ μονάχος, ὀλομόναχος μὲ τὸν ἑαυτό σου. Ρίξε μία ματιὰ στὴν ψυχὴ σου καὶ κοίταξε: Καίει ἐκεῖ μέσα ἄσβηστη κι ἀσάλευτη ἢ λαχτάρα γιὰ τὸν ἄνθρωπο; Τότε πάει καλὰ κι εὐλογημένη ἢ ἀπόφασή σου. Ἄν ὅμως βρεῖς πῶς ὅλος ὁ πόθος σου εἶναι πότε νὰ ἐλευθερωθεῖς ἀπ' αὐτὸν καὶ συλλογίζεσαι μόνον πῶς καὶ πότε θὰ πλουτίσεις, τότε ἄλλαξε τὸ ταχύτερο ἀπόφαση, ἐν ὅσῳ εἶσαι ἀκόμη νέος, γιατί βρίσκεσαι σὲ στραβὸ δρόμο. Ὅ,τι ἐλπίζεις, δὲν θὰ σοῦ τὸ φέρει τὸ ἐπάγγελμά σου. Κι ὁ ἴδιος τὸ βλέπεις, ἢ Πολιτεία δὲν εἶναι γενναία στοὺς μισθοὺς της... Ἄν ὅμως ἡ ψυχὴ σου μοιάζει κάπως μὲ τὴν ψυχὴ τῆς Μάνας, πού κι ὅταν τὸ γεννήσει τὸ παιδὶ ἐξακολουθεῖ, μὲ τὴν ἀδιάκοπη τρεμούλα καὶ λαχτάρα, ὀλοένα νὰ τὸ δημιουργεῖ καὶ νὰ τὸ φτιάχνει, τότε νὰ εἶσαι βέβαιος, πῶς δὲν θὰ γκρεμισθεῖς ἀπὸ τὰ ὕψη, πού ἀνέβασες τὸν ἑαυτό σου μὲ τὴν ἀπόφασή σου νὰ γίνεις δάσκαλος καὶ τὴ ζωὴ σου θὰ περάσεις ἀνθρωπινά... Σὰν τὴν ψυχὴ τῆς Μάνας πρέπει κι ἡ δική σου ψυχὴ νὰ εἶναι ὑπὸ ἀδιάκοπη λαχτάρα φλογισμένη. Τότε πήγαινε μὲ θάρρος μπροστὰ, ἀλλιῶς γύρισε πίσω, ἐπειδὴ ἡ ζωὴ σου θὰ εἶναι πάντα δυστυχημένη». Τὸ ὠραῖο καὶ ρομαντικὸ αὐτὸ κείμενο ἀνήκει στὸν φιλόλογο καὶ κριτικὸ Γιάννη Ἀποστολάκη καὶ γράφτηκε

πρὶν ἀπὸ 80 περίπου χρόνια.

Πανελλήνιες ἐξετάσεις σὲ λίγες ἡμέρες. Ὁ Γολγοθὰς τῶν παιδιῶν καὶ τῶν οἰκογενειῶν τους τελειώνει. Συζητοῦσα πρόσφατα μὲ ἕναν ὑποψήφιο, κατασταλαγμένο παιδί, πού ἐπιθυμεῖ νὰ ἀκολουθήσει τὸ διδασκαλικὸ ἐπάγγελμα. Τοῦ εἶπα ὅσα τόσα χρόνια ἔμαθα καὶ διδάχτηκα. Τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δασκάλου ἔχει ὅμως μία ὑποπιὸ ἰδιαιτερότητα. Προϋποθέτει ἕνα προσόν, τὸ ὁποῖο δὲν ἀνιχνεύεται στὶς ἐξετάσεις: ἡ ἀγάπη πρὸς τὸ παιδί, «ἡ ἀσάλευτη καὶ ἄσβηστη λαχτάρα γιὰ τὸν ἄνθρωπο», ὅπως σημείωνε ὁ Ἀποστολάκης.

Ἔχω γράψει κι ἄλλοτε πῶς κατ' ἀντίθεση πρὸς τοὺς ὑπολοίπους ἐργαζομένους, πού δίνουν ὅ,τι ἔχουν, οἱ δάσκαλοι δίνουν (διδάσκουν) ὅ,τι εἶναι. Καὶ αὐτὸ εἶναι πού μεταβάλλει τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δασκάλου σὲ λειτούργημα, γι' αὐτὸ καὶ ὀνομάστηκε τὸ ἅγιον ἄνθρωπο, ἡ ἀγωγή, «τέχνη τεχνῶν καὶ ἐπιστήμη ἐπιστημῶν». Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὁ ὁποῖος ἀφιέρωσε τὴν χριστομίμητο ζωὴ του στὴν παιδαγωγία τῆς νεότητος, ἔγραφε: «Τοῦτο διδασκάλου ἀρίστου, τὸ δι' ἑαυτοῦ παιδεύειν ἃ λέγει», αὐτὸ εἶναι τὸ χαρακτηριστικὸ τοῦ ἄριστου δασκάλου, τὸ νὰ διαπαιδαγωγεῖ, ἐπιβεβαιώνοντας τὰ ὅσα διδάσκει μὲ τὸ προσωπικὸ του παράδειγμα. Γιὰ νὰ σημειώσῃ κάποιον ἄλλο «καὶ ἐπὶ τὴν ἀγάπην κατάφευγε συνεχῶς, συσκιάζων τὸ φορτικὸν τῶν εἰρημένων», νὰ καταφεύγει, δηλαδή, ὁ δάσκαλος συνεχῶς στὴν ἀγάπη, γιὰ νὰ ἐλαφρύνῃ τὸ φορτίο τῆς διδασκαλίας. Καημὸ τὸ ἔχω νὰ διεξαχθεῖ κάποτε ἕνα παιδαγωγικὸ σεμινάριο μὲ θέμα συμβουλὲς τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν στοὺς δασκάλους. Τὰ ἁγιασμένα λόγια τους, γεμάτα ἀγάπη γιὰ τὸν πλησίον, εἶναι ἀπαγορευμένα ἀπὸ τὴν «Νέα Ἐποχὴ» τῆς Παιδείας. Ἐνα τέτοιο ὅμως σεμινάριο θὰ προκαλοῦσε τὰ εἰρωνικὰ μειδιάματα τῶν δῆθεν προοδευτικῶν. Πῶς νὰ ἀκουστοῦν λόγια σὰν τὰ παρακάτω: «Ὁ δάσκαλος πρέπει νὰ

διακρίνεται καὶ ὅταν μιλάει καὶ ὅταν σιωπᾶ («φθεγγόμενον καὶ σιγώντα») καὶ ὅταν τρώει καὶ ὅταν κάνει ὅτιδήποτε ἄλλο, καὶ ἀπὸ τὸ βᾶδισμά του καὶ ἀπὸ τὸ βλέμμα του καὶ ἀπὸ τὴν ἐμφάνισή του καὶ ἀπὸ ὅλα γενικά». Τὰ μάτια τῶν μαθητῶν στρέφονται ἄγρυπνα πάνω μας καὶ ἢ μιμοῦνται ἢ ἀπωθοῦνται.

Ἡ παλαμικὴ ρήση «σχολεῖο ἴσον δάσκαλος» ἰσχύει διαχρονικά. Σήμερα αὐτὸ πού εἰσπράττουμε ἀπὸ τὴν Πολιτεία καὶ τοὺς ἐκπροσώπους της εἶναι ἀπειλὲς γιὰ ἀξιολόγησι (ἀπὸ ποιούς;), φοβέρες γιὰ δικές της παραλείψεις, ἐπικρίσεις, γιατί παραμένουμε ἀπροσάρμοστοι στὶς νέες τεχνολογίες καὶ ἄλλα ἡχηρὰ καὶ ἀνθηρὰ ἀερολογήματα. Ἔχω τὴν αἴσθησι ὅτι οἱ νέοι πού μπαίνουν στὴν ἐκπαίδευσιν μὲ ἀποκλειστικὸ κίνητρο τὴν ἐξασφάλισιν τοῦ δημοσίου, θὰ ἀπωλέσουν, ἢ μᾶλλον θὰ παραχωρήσουν, πολλὰ ἀπὸ αὐτὰ ποῦ χαρακτηρίζουν ἕνα σχολεῖο ἐλεύθερο καὶ δημοκρατικόν. «Ἄν συλλογίζεσαι μόνον τότε θὰ πλουτίσεις, ἄλλαξε ἀπόφασιν», πράγμα ἀδύνατον βέβαιον. Γιὰ ἄλλους παιδαγωγία εἶναι λειτουργήμα καὶ γιὰ ἄλλους ἀπλῶς δουλειὰ ἢ καί... δουλεία. Ἴσως ἡ λέξι δάσκαλος νὰ προέρχεται ἀπὸ τὸ ἀρχαῖον ρῆμα δάω, πού σημαίνει φωτίζω (ἐξ οὗ καὶ δάδα-δαδί), τὸ ὁποῖον μὲ ἐνεστωτικὸ ἀναδιπλασιασμὸ γίνεται δαδάσκω, διδάσκω= διδάσκαλος=δάσκαλος. Τὴν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας οἱ Δάσκαλοι τοῦ Γένους ὀνομάζονταν φωτιστές. Ἡ ἀμάθεια ἰσοδυναμοῦσε μὲ τὸ σκοτάδι. Σήμερα, τὴν περίοδόν τῆς... τιποτοκρατίας καὶ τοῦ νέο-ραγιαδισμοῦ, χρειάζονται δάσκαλοι, φωτιστές, οἱ ὁποῖοι τιμοῦν τὸ λειτουργήμα τους καὶ ὄχι φωταδιστές, πού διαχέουν προκλητικὰ τὴν δουλειὰ τους καὶ προβάλλουν τὰ νεφελώδη ἰδεολογήματά τους. Ἄς ἀπομνημονεύσουν οἱ ὑποψήφιοι δάσκαλοι καὶ τὸ ἀριστούργημα τοῦ Παλαμᾶ γιὰ τὸν δάσκαλον, πού ἂν τὸ ὑπουργεῖο ἦταν ὄντως ἐθνικῆς Παιδείας, θὰ ἐπέβαλλε νὰ εἶναι ἀναρτημένον σὲ κάθε αἴθουσα διδασκαλίας. Τὸ παραθέτω:

«Σμίλεψε πάλιν, δάσκαλε, ψυχές!

Κι ὅ,τι σ' ἀπόμεινε ἀκόμη στὴ ζωὴ σου,

Μὴν τ' ἀρνηθεῖς! Θυσίασε τὸ ὡς τὴ στερνὴ πνοή σου!

Χτίσ' τὸ παλάτι, δάσκαλε σοφέ!

Κι ἂν λίγη δύναμιν μὲς στὸ κορμὶ σου μένει,

Μὴν κουρασθεῖς. Εἶν' ἡ ψυχὴ σου ἀτσαλωμένη.

Θέμελα βάλε τώρα πὶδ βαθιά,

Ὁ πόλεμος νὰ μὴν μπορεῖ νὰ τὰ γκρεμίσει.

Σκάψε βαθιά. Τί κι ἂν πολλοὶ σ' ἔχουνε λησμονήσει;

Θὰ θυμηθοῦνε κάποτε κι αὐτοὶ

Τὰ βάρη ποῦ κρατᾶς σὰν Ἄτλαντας στὴν πλάτη,

Ἵπομονή! Χτίζε, σοφέ, τῆς κοινωνίας τὸ παλάτι!».

Δέν θά ξεχάσω ποτέ αὐτὸ ποῦ μου εἶπε σοφός, παλιὸς πιά, πνευματικὸς Γέροντας, πού πρὶν γίνεῖ ἱερέας, ὑπῆρξε δάσκαλος, μάθημα πού τὸ σκέφτομαι ὀλοζωῆς. «Ὁ Θεός, παιδί μου, μπορεῖ νὰ σὲ ἔκανε δάσκαλο, γιὰ ἓνα μόνο παιδί. Τὸ παιδί αὐτὸ θὰ τὸ συναντήσεις κάποια στιγμή, μὲς στὴν αἴθουσά σου. Ἴσως εἶναι ἀπὸ τὰ ζωηρά, τὰ παιδιὰ πού πολλές φορές ἀντιπαθοῦμε γιὰ τὴν συμπεριφορά τους. Πρόσεξε! Αὐτὸ τὸ παιδί θὰ σὲ κρίνει. Ἦθὰ τὸ “σώσεις” ἢ θὰ τὸ σπρώξεις στὴν ἀπώλεια”. Καὶ μοῦ ἐπανελάβε τὰ χρυσὰ λόγια τοῦ ἀγίου Χρυσοστόμου: «Ἔκτεινον τὴν τῆς ἀγάπης σαγήνην, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῆ, ἰαθῆ δὲ μᾶλλον», ἄπλωσε τὰ δίχτυα τῆς ἀγάπης, γιὰ ὅλους τοὺς μαθητές σου. Ἰδίως γιὰ ὅσους ἔχουν πρόβλημα. Μὲ τὴν ἀγάπη σου θὰ θεραπευτεῖ, ἀλλιῶς θὰ «ἐκτραπῆ». Ἴσως ἐδῶ χωλαίνουμε οἱ περισσότεροι δάσκαλοι, στὴν «σαγήνην τῆς ἀγάπης»...

Πηγή: agiazoni.gr